

Slaugytoja iš pašaukimo

Teresė Gužauskienė

Higienos institutas

Jaudinanti akimirka – garbingas apdovanojimas iš Švedijos karalienės Silvijos rankų. *Yannan Li nuotrauka*

2022 m. pabaigoje džiugi žinia iš Švedijos pasiekė Respublikinės Panevėžio ligoninės Bendrosios ir abdominalinės chirurgijos skyriaus vyresniąją slaugytoją Giedrę Balčiūnienę – jai skirtas aukščiausias 2022 m. Tarptautinis karalienės Silvijos slaugos apdovanojimas „Queen Silvia Nursing Award“ už pateiktą pasiūlymą, kaip pagerinti pacientų su stoma priežiūrą. „Išmaniojo stomos turinio rinkiklio“ idėją.

Tarptautiniai karalienės Silvijos slaugos apdovanojimai „Queen Silvia Nursing Award“ įsteigti 2013 m. Švedijoje karalienės Silvijos 70-ojo jubiliejaus garbei. Apdovanojimus organizuoja Švedijos karalienės Silvijos demencijos slaugos fondui atstovaujanti švietėjiška organizacija „Swedish Care International“. Jos tikslas – kurti pažangą pagyvenusių žmonių ir demencija sergančių ligonių slaugos procese. Karalienės Silvijos slaugos apdovanojimas kasmet skiriamas geriausia idėją pasiūliusiam autoriui iš kiekvienos šalies. Projektas vykdomas Švedijoje, Suomijoje, Lietuvoje, Lenkijoje, Vokietijoje, Brazilijoje, JAV (Vašingtono universitetas). Lietuvoje konkursą organizuoja slaugos namai „Addere Care“ (vadovė Kristina Judinė) kartu su Švedijos karalystės ambasada Vilniuje. Tradiciškai laimėtojas visose šalyse skelbiamas vienu metu – gruodžio 23 d., Švedijos karalienės Silvijos gimtadienio rytą.

Nugalėtoji skiriamas piniginis prizas, kurį įsteigė „Addere Care“ slaugos namai, stažuotė Lietuvoje arba užsienyje ir Švedijos karalienės Silvijos priėmimas karališkuosiuose rūmuose Stokholme (Švedija) ir asmeninė padėka.

Lietuvoje Švedijos karalienės Silvijos slaugos apdovanojimai organizuojami jau trečius metus. Slaugytojai iš visos Lietuvos skatinami teikti idėjas, kaip pagerinti slaugos kokybę. 2022 m. laimėtoją išrinko komisija, sudaryta iš specialistų profesionalų iš LR sveikatos apsaugos ministerijos, gydymo įstaigų, pacientų organizacijų ir kitų įstaigų:

Sophie lu Axelsson, Švedijos karalienės įkurtos organizacijos „Swedish Care International“ generalinė direktorė

Dr. Jūratė Macijauskienė, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Slaugos fakulteto dekanė,

Kristina Judinė, slaugos namų „Addere Care“ vadovė

Prof. Natalja Istomina, Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Sveikatos mokslų instituto direktorė, Slaugos katedros vadovė

Andželika Zavackienė, VšĮ Respublikinės Klaipėdos ligoninės direktoriaus pavaduotoja slaugai

Ilona Šakienė, Sveikatos apsaugos ministerijos Pirminės sveikatos priežiūros ir slaugos skyriaus patarėja.

Iš 101 pateiktos idėjos į finalą pateko:

Ingridos Mikelkevičienės idėja „Išmanioji vaistų dalinimo dozė, kuri padeda nepamiršti“

Julijos Uselienės idėja „Giminės medžio žaidimas“

Jurgitos Stankūnienės idėja „Daugiafunkcinis gamtos šviestuvas“

Nedos Januškevičienės idėja „Internetinis portalas „Pagalba seneliams“

Giedrės Balčiūnienės idėja „Išmanusis stomos turinio rinkiklis“

Emilijos Jurkūnienės idėja „Spausk ir atsigerk“

Geriausiai buvo įvertinta Giedrės Balčiūnienės idėja „Išmanusis stomos turinio rinkiklis“, ji ir tapo laimėtoja. Gegužės 10–11 dienomis Giedrė Balčiūnienė dalyvavo Stokholme organizuojamuose apdovanojimų renginiuose – mokslinėje konferencijoje „Slaugymo galia: demencijos praktika ir moksliniai tyrimai“. Dalyvių garbei buvo surengtas karalienės Silvijos priėmimas karališkuosiuose rūmuose. Apie savo idėją, apie slaugytojo darbą Giedrė Balčiūnienė sutiko papasakoti žurnalo skaitytojams.

Ar laikote save slaugytoja iš pašaukimo? Kaip klostėsi jūsų profesinė biografija?

Taip. Aš slaugytoja iš pašaukimo. Baigusi Kupiškio L. Stuokos Gucevičiaus vidurinę mokyklą įstojau į Panevėžio Domaševičiaus medicinos mokyklą. Baigusi ir įgijusi slaugytojo profesiją 15 metų dirbau Respublikinės Panevėžio ligoninės Operaciniame skyriuje. Nuo 2012 metų toje pačioje ligoninėje dirbu vyriausiąja slaugytoja Bendrosios ir abdominalinės chirurgijos skyriuje. Tėvai ne medikai, tačiau sektinų pavyzdžių giminės rate turėjau ir turiu nemažai. Dėdė – veterinarijos gydytojas, trys tetos medikės – vaikų gydytoja, felčerė, vyresnioji slaugytoja. Nuo mažens norėjau būti maža daktarytė.

Dirbti slaugytoja – mano pašaukimas. Veiklos darbe turiu daug. Esu ligoninės slaugos tarybos narė, esu viena iš būsimųjų slaugytojų praktikos mentorių. Skaitau paskaitas ir vedu mokymus bendrosios praktikos slaugytojams, organizuojamus Higienos instituto Kompetencijų centro. Esu Lietuvos slaugos specialistų organizacijos narė, Panevėžio skyriaus direktorės pavaduotoja. Organizuojame slaugytojams konferencijas, mokymus, susirinkimus.

2023 m. vasario mėnesį baigėte slaugos ir akušerijos studijas Klaipėdos universitete, įgijote magistro laipsnį. Kodėl būdama jau patyrusi slaugytoja nusprendėte vėl tapti studente?

Visada stengiausi tobulėti. Žinių siekti skatina nuolatinė veikla. Vadovaujant, dirbant su studentais, atstovaujant profsąjungoje darbuotojams nuolat reikia naujų žinių. Slaugos mokslas šiuo metu plečiasi, atsiranda

naujų sričių, todėl ir kasdieninė slaugytojų veikla kinta, kompetencijos plečiamos. Norisi eiti koja kojon su mokslu, tyrimais, naujausia informacija. Domiuosi inovacijom, kad galėčiau pasiūlyti pritaikyti jas darbe. Mano tikslas – palengvinti pacientų slaugą ir pagerinti pacientų gyvenimo kokybę.

O turint praktikos ir taikant naujas žinias, manau, galima lengviau tobulinti slaugos procesą, gerinti kokybę ir paslaugų prieinamumą bei motyvuoti busimus slaugytojus.

Kaip kilo mintis dalyvauti Tarptautiniuose karalienės Silvijos slaugos apdovanojimuose?

Dalyvauti konkurse paskatino Klaipėdos universiteto Slaugos katedros dėstytojai. Turėjome paskaitą – pranešimą apie jau vykusius konkursus ir pakvietimą kurti idėjas, generuoti ir galbūt sudalyvauti. Už paskatinimą ir pagalbą esu dėkinga doc. dr. Astai Mažionienei ir doc. dr. Aelitai Skarbalienei.

Taip pat esu skaičiusi apie jau dvejus metus Lietuvoje vykstančius apdovanojimus, nes pirmoji nugalėtoja Karolina Adomavičiūtė taip pat kilusi iš Panevėžio.

Kodėl pasirinkote pristatyti būtent tokią idėją – išmanų stomos turinio rinkiklį? Papasakokite plačiau apie jo paskirtį, kuo jis naudingas.

Daug metų dirbu su stomuotais pacientais ir matau, kad jie dažnai susiduria su odos problemomis, kurios kyla dėl stomos turinio rinktuvo persipildymo ir pratekėjimo. Išmanusis stomos turinio rinktuvas leis jų išvengti. Jis įspės pacientą ir slaugantį asmenį apie galimas grėsmes (atsiklijavimą nuo odos ir rinktuvo persipildymą) realiu laiku. Rinktuvas sudarytas iš plokštelės ir maišelio, kuriuose įmontuoti davikliai, sekantys plokštelės atsiklijavimą ir nuolat sveriantys turinį bei kontroliuojantys jo leistiną kiekį, kad nepersipildytų. Taip pacientas galės būti saugus, jo oda bus apsaugota, nes nuolat atsiradus grėsmei pacientas ir jį slaugantis asmuo, slaugytojas ar slaugytojo padėjėjas gaus įspėjimą pranešimų gaviklyje. Nauda abipusė – ir pacientui, ir slaugančiam personalui.

Pacientui: laiku informuotas pacientas ir išsaugota peristominė (oda aplink stomą) oda. Palengvės paciento švarinimasis. Pacientui bus sumažintas tiek fizinis, tiek psichologinis diskomfortas dėl rinktuvo nukritimo ar persipildymo ir išsaugotas paciento orumas. Dėl to pacientas pasitikės savimi, padidės noras bendrauti, judėti, gal sportuoti ir užsiimti norima veikla.

Slaugytojams: išsaugojus sveiką peristominę odą bus išvengta odos pažeidimų, komplikacijų, dėl to palengvės pacientų priežiūra, taip daugiau laiko skirs kitoms procedūroms. O svarbiausia – pacientas ir slaugytojas bus saugūs, nes apie grėsmes gaus pranešimus ir galės užkirsti kelią joms atsirasti.

Idėja gal ir brangoka, nes priemonė vienkartinė, tačiau nieko slaugoje nėra brangiau už saugų pacientą. Šiuo metu idėja generuojama, kuriamas prototipas, pristatoma. Aiškinamasi, ar susidomės investuotojai. Labai norėtūsi turėti priemonių, lengvinančių atlikti slaugos procedūras.

Kas įkvepia, skatina tobulinti slaugos priemones. Juk žinome, koks didelis slaugytojų darbo krūvis. Turi būti didelė motyvacija savo energiją ir laiką skirti kūrybinėms idėjoms įgyvendinti.

Noras sumažinti, palengvinti slaugytojų darbo krūvį ir įkvepia bei skatina kurti, galvoti ir diegti inovacijas slaugoje. Laiko kūrybai niekada nestinga, kai yra noro. Rezultatai atlygina. Kaip ir šis laimėjimas.

Kokių įspūdžių parsivežėte iš Švedijos?

Įspūdžių labai daug ir jie dar labai švieži. Pirmiausia – aplankytas Stokholmas. Tai labai gražus Švedijos miestas. Kad ir kiek sykių būtum, jis stebina savo architektūra ir jūrine dvasia.

Dalyvavimas konferencijoje davė žinių apie sukurtus vaistus nuo demencijos, išrastą kraujo tyrimo būdą nustatyti ankstyvai demencijai. Tai džiugios naujienos pacientams, kurie serga šia liga.

Tyrimų duomenimis, pasaulyje kas 3 sekundes diagnozuojama po demencijos atvejį. Prognozuojama, kad 2030 m. pasaulyje bus 82 mln., o 2050 m. net 152 mln. demencija sergančių asmenų. Stebino neįprastas mums

konferencijos formatas. Ji vyko 4 panelių platformose, kuriose diskutavo skirtingų sričių ekspertai. Konferencijoje diskutuota apie tyrimus, darbo jėgą, gebėjimų stiprinimą ir slaugos vizijas per būsimąjį dešimtmetį. Kaip ir Lietuvoje, taip ir Švedijoje sprendžiamos panašios slaugos problemos: slaugytojų stygius dėl menkų karjeros galimybių, nepakankamo atlyginimo ir slaugos lyderių stokos. Daug pagalbos tikimasi iš inovacijų, dirbtinio intelekto. Tačiau akcentuojama, kad pacientui visgi labiausiai reikalinga slaugytojo ištiesta pagalbos ranka.

Konferencijoje dalyvavo ir Jos Didenybė Švedijos karalienė Silvija. Taip pat Anna Tenje – vyresniojo amžiaus žmonių ir socialinių reikalų ministrė, Sivena Ribeiro, Vardförbundet prezidentė, Oili Dahl, Švedijos slaugos draugijos prezidentė ir kt.

Konferencija ne tik praplėtė žinias, sudarė galimybę dalyvauti diskusijose, bet ir padėjo užmegzti tarptautinius kontaktus. Konferencijoje dalyvavo visi devyni 2022 m. Karalienės Silvijos slaugos apdovanojimų nugalėtojai. Tai slaugytojai ir slaugytojų padėjėjai iš Švedijos, Suomijos, Vokietijos, Lenkijos, JAV, Brazilijos ir Lietuvos bei šių šalių slaugos sričių specialistai, konkurso organizatoriai.

Didžiausias įspūdis, liksiantis visam gyvenimui, tai Didžioji ceremonija karališkuosiuose rūmuose. Gegužės 11 d. buvome pakviesti į iškilmingą jubiliejinę, 10-ąją karališkąją ceremoniją Stokholmo karališkuosiuose rūmuose. Ten vykome kartu su visa delegacija iš Lietuvos. Ją sudarė pagrindinių „Queen Silvia Nursing Award“ Lietuvoje konkurso organizatorių slaugos namų „Addere Care“ (vadovė Kristina Judinienė) atstovai. Mane lydėjo mano dukra Martyna Balčiūnaitė. Ji taip pat seka mano pėdomis, yra Vilniaus universiteto slaugos studijų studentė, būsima slaugytoja. Nustebino karališkųjų rūmų grožis ir didybė. Jausmas tikrai keistas, kai lankaisi ne kaip turistas, o rūmų durys atvertos tau ir laukia tavęs. Jautiesi tarsi pakylėtas...

Ceremonija vyko bibliotekos salėje. Ji prasidėjo Švedijos karalienės pasitikimu ir jos pasveikinimo slaugytojams kalba. Ji siuntė sveikinimus visiems slaugytojams Slaugytojų dienos proga. Kiekvienai savo šalies nugalėtojai buvo įteikta asmeninė Jos Didenybės Švedijos Karalienės padėka. Dviejų panelių diskusijose dalyvavome laimėtojos. Pirmąją pokalbių panelę „Sveikatos priežiūros širdis“ vedė Marcin Radziwill, Medicover fondo pirmininkas (Lenkija), o antrąją – Lietuvos atstovė, slaugos namų „Addere Care“ vadovė Kristina Judinė.

Švedijos karalienė Silvija netrukus paskelbs apdovanojimų ceremonijos pradžią. *Yannan Li nuotrauka*

Giedrė Balčiūnienė su Švedijos karaliene Silvija ir Anna Tenje įteikus apdovanojimą. *Yannan Li nuotrauka*

2022 m. visų šalių nugalėtojos su Švedijos karaliene Silvija ir Švedijos vyresniojo amžiaus žmonių ir socialinių reikalų ministre Anna Tenje po apdovanojimų įteikimo ceremonijos. *Yannan Li nuotrauka*

Slaugos namų „Addere Care“ paskirtą piniginę premiją konkurso nugalėtojai Giedrei Balčiūnienei įteikė šių namų vadovė Kristina Judine. *Yannan Li nuotrauka*

Giedrė Balčiūnienė prieš apdovanojimų ceremoniją Stokholmo karališkųjų rūmų bibliotekoje. Šalia jos Lietuvos ambasadorius Švedijoje Giedrius Čekuolis. *Yannan Li nuotrauka*

Teko pristatyti savo projekto idėją, kaip jis atsirado ir ką jis duos vyresnio amžiaus pacientams, diskutuoti, kaip, mūsų nuomone, slaugytojo profesija atrodys ateityje – per ateinančius 10, 20 metų, atsirandant naujų technologijų ir kaip jos pakeis slaugytojo profesiją. Turėjome galimybę pasisakyti, kaip jaučiamės labai ypatingo momento gyvenime metu, kai gauname apdovanojimą, pamąstyti, ar tai pakeis mūsų karjerą?

Viso konkurso ir apdovanojimų metu džiaugiamės, kad slaugytojai yra matomi, girdimi ir labai vertinami. Tai viena reikalingiausių profesijų. Karalienės Silvijos apdovanojimai skatina nesustoti būti įkvėptiems, stengtis įgyti daugiau įtakos darbinėse situacijose, siekti pokyčių apjungiant būsimus ir esamus slaugytojus, ugdyti kvalifikuoto ir ambicingo slaugos lyderio savybes, nes slaugos poreikis nuolat tik auga.

Apdovanojimu ir švente džiaugiasi Giedrė Balčiūnienė su dukra Martyna.
Yannan Li nuotrauka

Ką jums reiškia šis apdovanojimas?

Tai dar labiau įkvepia būti slaugytoja, dirbti inovacijų srityje ir motyvuoti būsimus slaugytojus.

Ko palinkėtumėte savo kolegoms, o gal patartumėte?

Ateities slaugytojai – tai matomi, girdimi ir savarankiški slaugos specialistai, kuriantys pokyčius ir siekiantys užtikrinti kokybišką priežiūrą ir sveikatą visiems. Tai inovacijų kūrėjai ir taikytojai. Išmaniosios technologijos žymiai palengvins darbą, pagreitins paslaugų teikimą. Tad nebijokime svajoti, kurti, generuoti idėjas, jas taikyti, nes tai ir yra siekis tobulėti ir tobulinti slaugos procesą.

Tačiau, mano nuomone, niekas negali pakeisti gero, padrašinančio, užjaučiančio, suteikiančio pasitikėjimą slaugytojo žodžio. Nuoširdus bendravimas ir ryšys su pacientu privalo likti natūralūs. Slauga ir yra bendravimas iš širdies į širdį. O mes, slaugytojai, turime dideles širdis.

Būdama Karalienės Silvijos slaugos apdovanojimų šių metų ambasadore Lietuvoje noriu pakviesti visus esamus ir būsimus slaugytojus kurti idėjas, kurios galėtų palengvinti vyresnio amžiaus žmonių bei demencija sergančių žmonių slaugą. Dalyvauti karalienės Silvijos slaugos apdovanojimų „Queen Silvia Nursing Award“ konkurse jau šį rudenį. Kiekvienas slaugytojas yra savo srities specialistas ir tik jis geriausiai žino, kas palengvintų ir pagerintų slaugą. Kviečiu teikite paraiškas <https://qsna.awardsplatform.com/>.

Daugiau informacijos facebook ir instagram paskyrose: „Queen Silvia Nursing Award Lithuania“ ir „Queen Silvia Nursing Award International“.

Konkurso prizinis fondas skatina dalyvauti!

Tai 6 000 eurų stipendija, pakvietimas į karalienės Silvijos slaugos apdovanojimo Didžiąją ceremoniją Stokholme, pripažinimas ir apdovanojimas iš Jos Didenybės Švedijos karalienės rankų bei stažuotė, suteikianti vertingos patirties ir kontaktų būsimai ar esamai slaugos specialisto karjerai!